

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția:
Str. A. D. Xenopol No. 11.
Administrația:
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT:
Parohiile: 200 Lei
Particulari: 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 2083/1933.

Primiri la internatele din Beiuș.

Taxa de întreținere la *Internatele de băieți și de fete din Beiuș* în anul școlar 1933—34 va fi de 15.000 Lei. Inșă, afară de locurile cu taxa întregă, sunt rezervate la ambele Internate câte:

a) 50 locuri cu taxa de 12.000 Lei pentru elevi și eleve de naționalitatea română;

b) 50 locuri cu taxa de 9.000 Lei pentru elevi și eleve de religiunea română unită, de oriunde afară de Dieceza Orăzii;

c) 30 locuri cu taxa de 8.000 Lei pentru elevi și eleve de religiunea română unită din Dieceza Orăzii;

d) 20 locuri gratuite pentru elevi și eleve de religiunea română unită de oriunde, cari în anul școlar trecut au avut cel puțin media foarte bine.

Cererile de primire se vor înainta la Rectoratele institutelor respective până cel mult în 15 Iulie crt.

Către cereri se va anexa:

a) extrasul de botez;

b) certificatul școlar;

c) certificatul de paupertate (cei cari cer loc gratuit).

Oradea, la 20 Iunie 1933.

No. 1898/1933.

Excatoratul diecezan.

Comunicăm Ven. Cler, că Excatoratul diecezan l am reorganizat precum urmează:

Președinte: Revmul *Petru Tămâian*, canonic lector

Asesori: afară de membrii Ven. Capitlu cathedral și canonicii onorari și de protopopii districtuali:

Revmul *Emil Bran*, paroh I. în Oradea Orașul nou;

M. On. *Iosif Patachi*, paroh I. în Sanislău;

M. On. *Vasile Barbul*, primnotar consistorial;

M. On. *Victor Ternovean*, paroh în Ceheiu;

On. *Mihai Boca*, paroh în Episcopia-Bihor;

On. *Vasile Stan*, preot II. în Oradea-Olosig.

Notar: On. *Nicolae Bretan*.

Oradea, Șed. Cons. din 1 Iunie 1933.

PARTEA NEOFICIALĂ

Congresul AGRU-lui diecezan la Șimleu.

Mult așteptatul congres al A. G. R. U.-lui s'a ținut în sfârșit. Și cu cât așteptarea a fost mai lungă, cu atât credincioșii, se pare, au acumulat în suflete mai mult elan pentru sărbătoare. Dela cei mai mărunți — elevele și elevii școalelor secundare — până la cei mai bătrâni și mai cu vază, din pititul orașel de la poale de codru verde, au muncit cu zor, ca să primească cu cât mai multă vrednicie pe fruntașii bisericii noastre.

Și când a sosit ziua de sărbătoare, orașelul cu încântătoare peisagii brașovenești era numai suflet, un suflet gata pentru praznicul de purificare și de înălțare morală.

Pregătirile.

Când am sosit la locul congresului, lucrurile erau puse la punct. Dela poarta de triumf, pavozată cu drăpele naționale și cu tradiționala urare „Bine ați venit”, cu estrada frumos întocmită din fața bisericii parohiale, până la meticuloasa găzduire a tuturor oaspeților, așa ca să se simtă bine, toate vorbeau de o muncă melodică și intensă în această direcție.

Partea de vrednicie în această direcție revine D-lui profesor *Emil Lobonțiu* și D-lui *Dr. Ioan Ossian*, cari asistați de credincioșii bisericii noastre din localitate, oameni ospitalieri și cu suflet darnic, așa cum este românul când ști că dă și face pentru un lucru mare și frumos, au căutat să satisfacă toate exigențele oaspeților.

Sosesc oaspeții.

Înainte a tuturor, încă de vineri, Revmul canonic *Augustin Maghiar*, președintele interimar și asistentul ecl. al A. G. R. U.-lui diecezan, ține să fie de față la locul unde se ține congresul, pentru ca să aibă timpul necesar de a se informa cât mai bine asupra tuturor amănunțelor din cursul serbării. În consfătuiri cu fruntașii locali, face ultimele pregătiri în dimineața zilei de sâmbătă, pentru că după prânz încep să curgă oaspeții. Cei mai mulți sunt de la Oradea, și e firesc să fie așa, căci din metropola noastră vestită, a ținut să fie de față la această înălțătoare manifestație de credință a mirenilor noștri Înalt Prea Sfinția Sa *Episcopul Valeriu Traian Frențiu*, cu o suită aleasă de preoți.

La orele 4 și 30, automobilul ce aducea de la Oradea pe I. P. S. S. Episcop se oprește în fața porții de triumf din piața orașului, unde-l așteaptă, mulțimea de credincioși în frunte cu D-l primar *Dr. Ioan Sabo*, elevii și elevele școlilor secundare și toată în telectualitatea românească a orașului. I. P. S. Sa e însoțit de D-l *Dr. Gheorghe Pop*, prefectul județului Sălaj și de suita de preoți de la Oradea.

Se rostesc urări de bun venit, din partea orașului, reprezentat prin D-l primar *Dr. Ioan Sabo*. Vorbesc apoi D-l Profesor *Emil Lobonțiu* în numele curatoratului bisericii gr. cat. apoi *Elena Dr. Aciu* în numele Reuniunii Femeilor și a societăților religioase din localitate, iar la sfârșit o elevă dela școala normală, în numele Reuniunii Mariane a elevilor dela școlile secundare, oferă I. P. S. Sale un buchet de flori.

Și de sus ploaia cernă din plin, însă credincioșii totuși nu se îndeamnă să se despartă de distinsul oaspe, care mulțumește în termeni scurți pentru primirea călduroasă și apoi la drumul către biserică în pragul căreia e întâmpinat de Revmul Vicar al Șimleului, *Petru Cupcea*, Revmul arhidiacon onorat *Alimpu Costea* și paroh *Vasile Moody*.

Vecernia.

La orele 5 d. m. se începe vecernia în biserică fixată de credincioși. Intre aceștia e și fostul prim-ministru al țării *D-l Dr. Iuliu Maniu* iar între timp sosește și D-l *Dr. Valer Pop* fost ministru și președinte general al A. G. R. U.-lui. Predica a fost ținută de Preacuviosul *Dr. Dominic Neculdeș*, din Oradea, care vorbește despre *Necesitatea de concentrare a forțelor bisericii noastre*. Convingător, sobru în expresii, predicatorul arată tentaculele multe ale dușmanilor bisericii noastre, de cari nu ne vom putea apăra decât printr'o strângere de rânduri, ca nici o energie să nu se risipească în van.

Șezătoarea Tineretului școlar.

După vecernie la ora 6, mulțimea se adună în sală festivă a școlii normale de fete, unde se ține o șezătoare culturală pentru tineretul școlilor secundare. Conferențiarul designat, d. director *Aurel Coza*, în urma unui accident suferit pe drum, din cauza timpului defavorabil nu mai sosește și de aceea lipsa trebuie suplinită. D-l *Dr. Valer Pop*, președintele A. G. R. U.-lui deschide șezătoarea printr'o cuvântare frumoasă adresată tineretului, sursa de viitor a neamului nostru, care trebuie să-și câștige un razim moral temeinic pentru viață, pentru ca să poată răspunde cu vrednicie multelor probleme din viitorul nostru național. Urmează apoi D-l profesor *Emil Lobonțiu*, care evidențiază în mod sugestiv unele lacune din educația tineretului nostru și cu deosebire necesitatea de îndreptare a generațiilor prezente spre preocupările de ordin practic ale vieții noastre, precum și o mai strânsă solidaritate în viața noastră socială și economică.

D-l *Dr. Ioan Ossian*, directorul liceului de băieți, relevă trebuința de a se da în învățământul nostru mai multă atenție educației morale a tineretului școlar, pentru că aceasta este pârghia cea mai importantă a vieții noastre de Stat. Conferențiarul au fost răsplățiți prin bogate aplauze.

După acestea șezătoarea tineretului ia sfârșit și lumea se îndreaptă spre locuința Revmului Vicar *Petru Cupcea* care a invitat pe oaspeți la o cină comună. Singur casarul societății D-l profesor *Ioan Buta*

și întocmește echipele pentru ziua de mâine; recrutează eleve pentru răspândirea insignelor congresului cu un zel vrednic de laudă.

Masa comună.

După munca de peste zi, oaspeții sunt invitați la o masă comună la Revmul Vicar *Petru Cupcea*. Amabilitatea domnește pretutindeni; toată lumea e mulțumită. Oaspeții pentru vremea frumoasă de peste zi și ospitalitatea gazdelor, iar gazdele pentru cinstea de a primi oaspeți atât de distinși și atât de plăcut impresionați de atâtă sărbătoare și ospitalitate. De aceea masa durează până la orele 10.

Sedința comitetului.

După cină urmează o scurtă ședință a comitetului diecezan, cu delegații organizațiilor locale, prezidată de Revmul *Augustin Maghiar*, președintele interimar al A. G. R. U.-lui diecezan. Se revizuiesc lucrările destinate zilei următoare. După scurt schimb de vederi lumea se împrăștie spre odihnă.

Ziua Congresului.

De dimineață cu toată vremea ce se prevestește defavorabilă, mulțime multă forfotește pe străzile orașului ce se îndreaptă în spre biserică, unde la ora 8 și jumătate începe liturgia pontificală. În curând biserică se dovedește neîncăpătoare pentru credincioși. Și lumea vine într'una, sat după sat, cu preoți în frunte; *Supurul de Jos* cu o fanfară disciplinată. Cu toții se postează în piața din fața bisericii, unde pe estrada ridicată Mon. protopopi *Ioan Olteanu* și *Aurel Ghilea*, cu preoții sosiți, oficiază sfânta liturgie. În piață și biserică, cu toată ploaia de Sâmbătă și dimineața din ziua congresului, sunt totuși prezenți peste patru mii de credincioși.

I. P. S. Episcop, în strălucite odăjdii, asistat de un frumos număr de preoți, celebrează sfânta liturgie. Răspunsurile sunt date de corul teologilor din Oradea. Ceremonia e înălțătoare. I. P. S. Episcop *Valeriu Traian Frențiu* predică despre: *Datorințele credincioșilor față de biserică și trezirea credinței creștine*. Cuvintele cu rezonanță autoritară, de adevărat păstor al turmei lui Hristos, cuprind sfaturi de cucernicie, așezate pe realismul vieții creștine de toate zilele.

În acest timp afară, de pe balustradă On. protopop al Zalăului, *Aurel Ghilea*, vorbește credincioșilor despre foloasele ce le aduce credința și unirea. După terminarea liturгии pontificale începe

Procesiunea.

În frunte merg cercetașii cu elevii și elevelor școlilor secundare. Urmează apoi mărețul cortegiu de preoți. Sub un baldachiu pompos I. P. S. S. Episcopul *Valeriu Traian Frențiu*, precedat de Ilustrisimul preposit din Baia Mare, *Dr. Alexandru Breban*, Rvmii canonici din Oradea *Augustin Maghiar* și *Ioan Buteanu*, Revm. Vicar al părților sătmărene *Alexandru Gera*, vicarul Șimleului Revm. *Petru Cupcea*, Revs. protopopi *Gheorghe Maior*, *Ioan Olteanu*, *Aurel Ghilea*, *Vasile Barbul* și un număr imponent de preoți în odăjdii strălucite, se îndreaptă spre strada principală a orașului, urmași de grupul mare de intelectuali și credincioși veniți pentru congres.

Remacam între aceștia pe D-nii *Dr. Iuliu Maniu*, *Dr. Valer Pop*, *Dr. Gheorghe Pop*, *Dr. Gelu Egru*,

Dr. Ioan Sabo, Dr. Alexandru Aciu, Dr. Ioan Ossian, Prof. Emil Lobonțiu, Dr. Savu Marta etc. și o mare mulțime de popor disciplinat, cu preoții și intelectualii satelor în frunte.

Acestei cucernice procesiuni euharistice i s'au atașat și credincioșii bisericii romano-catolice din Șimleu, în frunte cu Revm. protopop și camarar papal Iuliu Lipcsei.

Convoiu lung al miilor de credincioși a împânzit întreg lungul străzii în piața mică. Credincioșii, îmbrăcați de sărbătoare, cucernic concentrați, par un convoiu de pelerini din vremurile vechi, când credința cuprindea mai mult loc în sufletul oamenilor.

După procesiune, pe strada din fața bisericii, I. P. S. Sa Episcopul, înconjurat de asistența preoțească, rostește *Binecuvântarea euharistică*, iar după această reculegere sufletească credincioșii se îndreaptă spre palatul primăriei, unde în sala festivă se ține

Ședința administrativă a Congresului.

Presidează Revmul canonic *Augustin Maghiar*, care după ce arată în mod sumar activitatea A. G. R. U.-lui diecezan, de la moartea regretatului ei președinte Dr. *Demetriu Chiș* și după ce se formulează unele cerințe principale necesare pentru viața internă a organizației, trece la alegerea comitetului. Prin aclamații unanime sunt aleși următorii membri:

Președinte: Dr. *Gelu Egry*; vicepreședinți: adv. *Ștefan Mărcușiu* (Oradea), Dr. *Gheorghe Bulgăr* (Oradea), Dr. *Alexandru Aciu* (Șimleu), prof. *Emil Lobonțiu* (Șimleu), Dr. *Gheorghe Pop* (Zalău), director *Aurel Coza* (Carei), Prof. *Ioan Bușița* (Beiuș); Secretari: Dr. *Valer Hetcou* și Prof. *Vasile Bolca*; Casier I. prof. *Ioan Buta*; casier II. *Iosif Fersigan*, inv. pensionar.; Arhivar: avocat *Alexandru Mihușiu*; Cenzori: *Colonel Cornel Frențiu*, Dr. *Ioan Hica*, contabil *Vasile Michiș*, Dr. *Teodor Stanca*, Inginer *Dumitru Marian*.

Membri în comitet: D-na *Elena Dr. Aciu*, prof. *Sabin Anca*, Dr. *Coriolan Bucico*, Dr. *Vasile Bledoa*, Dr. *Victor Boeriu*, *Iosif Bulbuca*, prof. *Romul Boieriu*, Dr. *Cornel Chiș*, prof. *Augustin Cosma*, I. *Ciortin*, Dr. *Alexandru Crișan*, Dr. *Sever Erdelyi*, Dș. *Cornelia Erdely*, prof. *Petru Fodor*, Dr. *Nicolae Flueraș*, prof. *Augustin Tritea*, prof. *Teodor Florea*, Dr. *Ioan Filip*, director *Laurențiu Fodor*, avocat *Ioan Farcu*, Dșoara *Lucreția Frențiu*, Dr. *Ioan German*, director *Leontin Ghegariu*, *Ioan Lupușiu*, diriginle poștal, Dr. *Iosif Mihușiu*, Dr. *Ioan Moldovan*, Dna *Eugenia Morariu*, Dr. *Dumitru Mureșan*, Dr. *Savu Marta*, *Ioan Mezei* comerciant, *Gheorghe Mureșan*, controlor C. F. R., protopop *Gheorghe Maior*, Dr. *Nicolae Maior*, director *Iuliu Muth*, *Iacob Niște*, președ. Bursei Oradea, Dr. *Dominic Neculăieș* Dr. *Alexandru Nemeș*, Dr. *Vasile Oros*, Dr. *Sever Oros*, Dr. *Ioan Ossian*, Dr. A. *Pintea*, Dna *Eliza Dr. Pavel*, Prof. *Ioan Pop*, Dr. *Alexandru Pop*, *Ioan Pop* (B-ca Bihoreana), Inginer *Pop-Lemenyi*, Dr. *Romul Pop*, Dr. *Gavril Stan*, Dr. *Ioan Sabo*, *Aurel Suciu*, primar Salonta, Dr. A. *Ludovic Tăulu*, Dr. *Ignăție Terșan*, Dr. V. *Vicaș*, inv. *Vasile Văleanu* și Dr. I. *Voștinar*.

La orele 1 și jumătate ședința se ridică. Lumea se îndreaptă spre Școala normală în prânzitorul căreia se ține

Banșchetul,

de o animăție și inlimitate rară. Nu s'a rostit niciun toast. La orele 4 d. m. începe

Vecernia și Paraclisul.

Predică Revmul canonic *Augustin Maghiar*, despre: „*Demnitatea Mariei*“, relevând folosul moral al cultului Fecioarei în rândurile credincioșilor noștri. După vecernie la ora 5 d. m. urmează

Ședința festivă a congresului,

prezidată de I. P. S. Sa Episcopul *Valeriu Traian Frențiu*, având alături pe Dr. *Valer Pop*, președintele A. G. R. U.-lui central și Dr. *Gelu Egry*, noul președinte al A. G. R. U.-lui diecezan.

Înalt Prea Sfinția Sa Episcopul *Valeriu Traian Frențiu*, în cuvântul de deschidere, expune viața creștinească plină de cumpăt a regretatului președinte al organizației diecezane, Dr. *Demetriu Chiș* și influența ei binefăcătoare asupra intelectualității din dieceza noastră și trimite un indemn de a urma această pildă atât de frumoasă și vrednică. — Declară apoi deschisă ședința festivă a congresului. D-l secretar general Dr. *Gheorghe Bulgăr* citește adresele primite din partea I. P. S. S. Mitropolitului *Vasile* al Blajului și de la I. P. S. Episcopi diecezani gr. cat., prin cari trimis binecuvântarea apostolică asupra lucrărilor congresului.

Ilustrisimul Preposit Dr. *Alexandru Breban*, delegat al diecezei Maramureșul, aduce urările de prosperitate și muncă folositoare ale I. P. S. S. Episcop Dr. *Alexandru Rusu* și a credincioșilor din această dieceză.

Vorbesc apoi: D-nii Dr. *Valer Pop*, în numele A. G. R. U.-lui central; Dr. *Gheorghe Pop* aduce salutul județului Sălaj; Dr. *Alexandru Aciu*, în numele orașului Șimleu; Păr. camarar papal *Iuliu Lipcsei* în numele bisericii romano-catolice; Dr. *Ioan Ossian* aduce salutul învățământului secundar și primar; adr. stagiar *Boroș* în numele A. S. T. R. U.-lui din Orade. Mai vorbește apoi Păr. protopop *Gheorghe Maior*, aducând elogiile Revmului *Augustin Maghiar*, pentru spiritul înțelept și tranșant cu care a condus A. G. R. U.-l diecezan în perioada lui de criză. După acestea urmează conferința D-lui Profesor *Augustin Cosma*, vorbind despre: „*Idealurile umanității*.“ Expunere clară și captivantă prin idei, material de informație bogat și select, fac să fie urmărită cu multă atenție.

Urmează apoi rapoartele D lui secretar general Dr. *Gheorghe Bulgăr* și a D lui profesor *Ioan Buta*, casierul asociației, cari espun într'o formă atractivă și interesantă problemele mai importante ce s'au pus în viața societății.

După acestea D-l profesor *Emil Lobonțiu*, propune să se trimită o telegramă M. Sale Regelui Carol II și adrese omagiale de credință Sanctității Sale Papa Piu XI, I. P. S. Sale Mitropolitului Dr. *Vasile Suciu* și I. P. S. Episcopi diecezani. Propunerea e primită cu însuflețire. După citirea telegramelor și adreselor ia cuvântul D-l Dr. *Gelu Egry*, noul președinte, care mulțumește pentru cinstea mare ce i s'a făcut și apoi expune în linii mari principiile după cari înțelege să conducă asociația A. G. R. U.-lui din dieceza Orăștilor. Cu acestea ședința festivă ia sfârșit, iar oaspeții sunt invitați la *Ceaiul dat de D-na și D-l Dr. Aciu*.

De aici la orele 9 oaspeții au plecat la serata artistică a elevilor școlii normale, unde s'a predat „Rosamunda” piesă prelucrată de Elena Dr. Aciu. Despre această serată presa românească din Ardeal s'a exprimat prea elogios și de aceea nu socot necesar să mai insist și aici. Sala teatrului local a fost neîncăpătoare pentru afluența mare a publicului. După terminarea reprezentației a fost o *convenire* socială a intelectualității în sala mare a restaurantului „Calafat”.

Toată lumea a plecat deplin satisfăcută și convinsă, că asociația A. G. R. U. prin viața ei, prin multiplicitatea și serioșitatea problemelor, e menită să aibă un rol de seamă în viața neamului nostru.

Coresp.

Discursul de deschidere al Exc. Sale episcopului Dr. V. Tr. Frențiu la congresul din Șimleu.

Onorată Adunare Generală,

Un pictor dacă ar dori să prezinte Biserica noastră în starea ei de azi, ar trebui să picteze o matronă de o frumusețe neînchipuită, despoiată de toată podoaba și îmbrăcată în zdrențe și nu ca o împărăteasă împodobită și îmbrăcată în haină aurită; iar pe Isus privindu-o trist și cu compătimire, cum a privit Iosif pe frații săi cari l-au vândut la străini și l-au despoiat chiar și de haina lui. — Rând pe rând toate instituțiile filantropice au fost luate din mâna Bisericii, fiind că zeciuala, din care Biserica ar fi putut să le susțină, a fost răpită de stăpânii de odinioară și iobagii trebuiau să se îndestulească, că se pot închina bunului Dumnezeu în niște bisericuțe de lemn, și preotul lor să se îmbrace în niște odăjdii sărăcicioase, câte odată chiar zdrențuite.

După revoluția din 48 moșii noștri au scăpat de iobăgie și au ajuns stăpâni liberi și proprietari, dar neobișnuți să dea zeciuala lui Dumnezeu, au folosit-o și aceasta pentru sine și nici acum după 84 de ani de libertate, — deși au fost toți împroprietăriți, — nu voiesc să știe de această datorie a lor, oricât le strigă Maica Biserică: „Dați cele ce sunt ale lui Dumnezeu lui Dumnezeu.” Din contra, mulți, foarte mulți, fură dela Dumnezeu și ziua a șaptea, ziua Domnului. Să luăm de pildă numai ultimele Dumineci. În 28 Mai s'au ținut nu numai la noi ci și în cele trei țări vecine, adunări de protestare antirevizioniste. La Oradea s'au adunat peste 30.000 de Români, dar din aceștia nici a zecea parte n'au ascultat S. Liturghie. Săptămâna înainte de Rusalii s'au ținut în Banat sărbători înălțătoare, cari s'au terminat Sâmbătă spre Duminică noaptea. Iar în Dumineca Rusaliilor înainte de masă, pe timpul Sf. Liturghii, mai toți participanții erau în drum spre casă. Sau câți au ascultat S. Liturghie dintre Domnii cari au luat parte la Conferința Statelor agrare în zilele de Rusalii la București? Nu se putea oare aranja protestarea antirevizionistă într-o zi de peste săptămână, cum se țin târgurile, sau cum s'au ținut sărbătorile recente din Banat? Iar în Banat

nu s'ar fi putut începe sărbătorile cu o zi mai înainte, ca pe Sâmbătă să se reîntoarcă toți acasă, iar în Dumineca Rusaliilor să își împlinească datoria de creștini, ascultând S. Liturghie? Ori conferința din București oare nu ar fi putut să se țină în alta zi, decât chiar în ziua de Rusalii? Dar simțul datoriei noastre față de bunul Dumnezeu s'a cam lăncezit și cei mai mulți creștini cer aplicarea conversiunii și față de bunul Dumnezeu, fiindcă cred numai cu gura, nu și cu fapta. Cu gura îl recunoaștem pe Dumnezeu de alot-pulernic și alot-ținătorul dela care avem toate câte le avem. Dar de fapt mai multă frică ducem de un jandarm, care ne poate pedepsi, sau de un răufăcător, care ne poate face ceva pagubă materială, decât de porunca și amenințarea lui Dumnezeu. — Totuși în anii din urmă ni se arată aurora unui viitor mai frumos. Multele Reuniuni pii și răspândirea Agrului pe tot cuprinsul Eparhiei Noastre schimbă mentalitatea oamenilor și pilda frumoasă a multor intelectuali ai noștri atrag și înmulțesc numărul creștinilor practicanți.

Dela ultimul congres diecezan al Agrului, Eparhia Noastră și în special Agrul a suferit o pierdere mare, prin trecerea la cele vecinice a primului său președinte: Dr. *Demetriu* cândva *Chișiu*. — Repausatul a lucrat foarte mult și cu adevărat succes la reformarea mentalității intelectualilor noștri. Ca avocat tânăr deja nu s'a jenat să asculte regulat S. Liturghie, dela început până la capăt, nu numai în Dumineci și Sărbători ci și în zilele de peste săptămână, și nu s'a jenat să se cuminece zilnic. Nu s'a jenat nici ca să intre în Biserică cu cartea de rugăciuni în mână și să îngenunche și să se roage cu pietate, considerând biserică așa cum e, de casă a lui Dumnezeu și nu de un loc de convenire unde se spun toate noulățile. Și purtarea aceasta a sa corectă din biserică și societate, a avut o influență foarte salutară asupra intelectualilor noștri din Oradea și chiar din întreaga Eparhie. Așa că azi putem afirma, că nu există în Oradea intelectual, fiu al Bisericii noastre, care să absenteze dela mărturisirea și cuminecarea pascală, din contra avem foarte mulți, cari se cuminecă lunar, săptămânal și la vre o 150 numai din Oradea, cari se împărtășesc zilnic, tot așa și la Beiuș și au început în număr mai restrâns și în alte parohii. Iată ce poate face pilda unui conducător, care e și creștin bun.

Sper, că noul D-Voastre Președinte, împreună cu întreg Comitetul diecezan și cu toți membrii îi veți urma pilda întru toate, și atunci își va împlini într'acevăr Agrul misiunea sa. Dumnezeu nu va mai fi despoiat de ale Sale. Maica noastră Biserică va fi reintronat ca o Mireasă demnă de Mirele ei Dumnezeu și va fi împărăteasă împodobită și îmbrăcată în haină aurită și își va putea împlini misiunea sa în toate ramurile filantropiei.

În nădejdea aceasta împlor Binecuvântarea bunului Dumnezeu peste lucrările D-Voastre și declar ședința festivă de deschisă.

Biserica și lumea modernă.

— Discurs rostit la congresul general al AGRU-lui în Șimleu —

de Dr. Ioan Ossian,
directorul liceului „Simion Bărnuțiu”.

În numele învățământului secundar din acest județ salut adunarea gen. eparh. a AGRU-lui. Salut aceeași admirabilă înjghebare în pragul luptei, pe care mâine o va da catolicismul.

Macauley, distinsul istoriograf englez, în studiul său asupra operei lui Leopold Ranke „Die Geschichte des Papsstums” spune, că biserica catolică în cursul istoriei sale a avut să dea pentru apărarea existenței sale patru mari lupte. Prima a fost lupta contra ereziei Albigenzilor din Provence, teritor, care în veacul XII primul s'a ridicat la cultură din chaosul produs de năvălirea barbarilor.

A doua luptă a fost cea dusă în veacul XIV contra lui Filip cel Frumos, regele Franței, ale cărui trupe au înaintat până în Roma, insultând pe unul dintre cei mai mari Pontifi, Bonifaciu VIII, care de năcaz și rușine pușin după aceea a și sucombat. Urmașii lui au fost duși în Avignon, producându-se astfel marea sciziune din biserica catolică, când biserica avea doi, ba și trei Pontifi deodată. Mare turburare în sufletul credincioșilor, agravată și de învățăturile lui Wickliff în Anglia și Ioan Huss în Boemia. Lupta însă a fost câștigată de biserică, când în conciliul din Constanța a fost restabilită unitatea.

A treia luptă a fost cea mai memorabilă, fiindcă urmele ei sunt vizibile și astăzi prin existența protestantismului, care a rupt din corpul bisericii catolice țările nordice ale Europei. Ceeace a pierdut însă biserica catolică aici, a recâștigat îmbelșugat în America și în alte țări ale lumii și astăzi, după scurgerea alor patru veacuri dela aceea luptă titanică, noi catolicii cu satisfacție, care sporește încrederea în divinitatea sfintei noastre religii, putem constata, că protestantismul, de atunci și până azi, n'a făcut un pas înainte și tot ce în acest interval de 4 veacuri s'a câștigat pentru creștinism, a fost câștigat pentru catolicism. Noi catolicii astăzi numărăm aproape 400 milioane de credincioși, până când toate sectele mari și mici protestante, nu numără la un loc mai mult de 120 milioane de suflete.

A patra luptă și cea mai înverșunată, care reclamă mobilizarea și organizarea tuturor forțelor intelectuale și morale ale bisericii catolice, a început în veacul XVIII în Paris. Deslănțuitorii acestei lupte sunt enciclopediștii și marele protagonist al lor Voltaire. Lupta aceasta este cea mai înverșunată, fiindcă câtă vreme răsculații din veacurile anterioare atacau numai unele dogme din învățătura catolică, Voltaire și enciclopediștii atacau înșăși instituțiunea, denegându-i orice drept la existență. Scopul urmărit de ei era distrugerea bisericii catolice și prin ea a creștinismului și întronarea la rangul de zeitate a rațiunii omenești.

Lupta aceasta, cu toate că din potopul revoluției franceze, care a distrus toate instituțiile sociale de mai înainte, singur numai biserica catolică a supraviețuit, cu toată reacțiunea puternică catolică dela începutul veacului XIX condusă de Chateaubriand, De Bonald și mai ales de De Maistre, a cărui carte „Du Pape” pe lângă Evanghelie ar trebui să formeze și astăzi lectura zilnică a fiecărui catolic și în care carte s'a stabilit

principiul, că fără papă nu există creștinism; cu toate cuceririle făcute de biserica catolică în America și Oceania, — zic, lupta aceasta continuă și azi. Nu numai că continuă, dar putem zice că ea este azi mai înverșunată ca oricând în cursul acestor ultime două veacuri.

Macauley a murit în 1859 și deci el n'a putut să vadă sfârșitul acestei a patra lupte a bisericii catolice. N'a putut să vadă că răsvrătirea, că valul necredinței, că virusul indiferentismului religios în partea a doua a veacului XIX a pătruns în cercuri tot mai largi. A pătruns în politică, în literatură, în arte, în presă și în știință. Argumentele științifice, întreg arsenalul probelor empirice și de pur raționament ale lui Darwin și Haeckel, filosofia lui Hegel și mai ales teoria materialismului istoric, creață cu mare aparat științific de Karl Marx și modificată apoi de Bernstein și Kautski, sirigătul apocaliptic al lui Nietzsche — toate aceste teorii și curente au creat acel uriaș val, care mai furios ca oricând izbește în stâncă sfântului Petru.

Valul acesta nu s'a mărginit numai la clasele intelectuale, grupate tot mai numeroase în Logele masonice. El a pătruns la muncitorii fabricelor și a fermelor, sindicalizându-i contra ordinii sociale și contra celui mai puternic girant al acestei ordine, contra bisericii catolice. Războiul mondial slăbind cadrele constringente ale ordinii sociale și deschizând noi orizonturi și noi posibilități, a înălțat acest val, care după război a pătruns și la sate, slăbind, ba în unele locuri chiar anihilând orice influință a bisericii. Dacă mă gândesc la bisericile goale din unele sate și la răspândirea tot mai îngrijorătoare a poeziei și a altor secte, dacă mă gândesc la spiritul de indiferentism, de negațiune, de rebeliune, recalcitranță față de orice autoritate civilă și eclesiaslică, spirit, care arde sub spuză; dacă mă uit la chaosul și mizeria economică, la lipsa de inițiativă curajoasă și atât cuprinzătoare, că dacă nu intervine o puternică reacțiune din partea bisericii catolice, ca cea mai probată sântinelă a ordinii sociale, a culturai și civilizației răsărite din ruinele răvășirilor barbare — omenirea se apropie vertiginos de un Götterdämmerung, de un apus al zeilor, de o catastrofă generală, de o complectă năruire a tuturor valorilor etice și sociale.

Spasmul, în care se zbate omenirea astăzi, se va prelungi la infinit și barbaria, din care cu atâtă greutate, cu atâtea jertfe, s'a ridicat omenirea cu ajutorul bisericii catolice, din nou își va întinde aripel sale ucigătoare asupra continentelor. Dacă nu se va produce acest curent de renaștere al omului intern, se vor adevăra cuvintele cunoscutului economist englez Sir George Paish, pe cari le-a rostit în 9 Mai a. c. la o întrunire ținută în Manchester: „Lumea va cădea în faliment, creditul va fi nimicit, și o mizerie neagră se va întinde peste tot pământul. Ce însemnează, că alcătuirea socială nu va putea supraviețui? Însemnează, că vom avea revoluții în toate țările, inclusiv în Anglia. Nu puteți să vă imaginați grozăvia mizeriei, ce va fi pretulindeni”.

Nu ne trebuie niciun dar profetic, ca să putem

constata, că omenirea, fără o renaștere morală cu efecte sociale imediate, este sortită iremediabil să-și piardă toată zestrea culturală și civilizatorie.

Lupta, pe care biserica catolică în aceasta a patra perioadă a luptelor sale va trebui să o înceapă, nu va fi o propagandă în sens comun, ci ea va trebui să fie o ofensivă hotărâtă și decizivă împotriva necredinței, împotriva indiferentismului nereligios, împotriva tuturor teoriilor sociale și economice, revizuiuându-le, netezindu-le și adaptându-le vieții de toate zilele.

Lupta aceasta nu va fi o luptă religioasă propriu zisă, ci va fi o luptă mai mult *socială* și economică tinzând la salvarea nu numai a bunurilor transcendente ale omului, ci și la salvarea bunurilor sale morale, la salvarea echilibrului sufletesc și prin el la deslegarea în sens catolic și creștinesc a tuturor problemelor sociale și economice, atât de grav atinse și complicate în urma progresului în toate domeniile științei.

Eu am ferma credință, că precum dintre toate instituțiile sociale singur biserica catolică a supraviețuit revoluției franceze, care a șters totul, care a schimbat concepții seculare, care a năruit instituții, ce păreau de nebiruit, așa și astăzi biserica catolică va eși învingătoare din acest chaos moral, social și economic și din nou va binemeri de la omenire, ca și în atâtea rânduri în cursul nesfârșitelor veacuri ale existenței sale. Cu singura condiție, ca biserica noastră să dispună cât mai neîntârziat de o oștire disciplinată și inzeștrată cu întreg armamentul intelectual și moral. Aceasta oștire va trebui să fie disciplinată, cum disciplinați au fost până la anihilarea propriei lor ființe, franciscanii și dominicanii din veacul XII; disciplinată, cum disciplinați au fost Jesuiții, cari au scăpat biserica din presiunea ucigătoare a protestantismului; disciplinată, cum disciplinați au fost Congregațiștii și Misionarii veacului trecut, având o singură dorință, un singur scop, spre care vor tinde zi și noapte: apărarea bisericii lor și prin ea mântuirea culturii și a civilizației omenești, amenințate de o nouă barbarie.

Oștirea aceasta pe lângă că va dispune de arsenalul moral al disciplinei de fier, al curățeniei trupului și sufletului, al renunțării la bani și bogății în sens cotidian, al dragostei nelimitate față de oameni, ea va trebui să dispună de un arsenal științific foarte mare. Ea va trebui să cunoască întreaga forță intelectuală a dușmanilor bisericii, ca să poată lua lupta cu ei. Ea va fi evoluționistă, dar în sens catolic; ea va haekeliană, dar în înțeles catolic; ea va fi marxistă, dar după preceptele sfântului Părinte; ea va căuta „Übermensch-ul”, supraomul, dar nu în atmosfera rece și nu pe piscurile izolate ale lui Nietzsche, ci în faldurile sufletului omenească din palate și din colibe, din burghezime și proletariat.

Acest ostaș catolic deapururi va avea înbrăcață zala cunoștințelor, pe care în fiecare zi o va complectea și lustrui cu noi și noi cunoștințe, atât ecleziastice cât și profane. Și acești ostași catolici, fie ei răzleți la țară, ca preoți sau misionari, fie grupați la orașe, fie ei pe avonul unei strălucite catedrale, sau conferențieri ai unui public select, sau redactorii unui mare ziar catolic românesc, sau oratori la o întrunire populară, sau la tribuna parlamentului, ei deapururi vor sta cu ochii așiniți spre Roma.

Și din cine se va compune aceasta oștire a lui Dumnezeu? Cine vor fi combatanții aceștia, poate proslăviți, poate huiduiți și batjocoriți, plini de mărire in-

ternă și poate plini de noroiu extern, dar în tot cazul soldați credincioși?

Aceia pe cari însuși Mântuitorul i-a desemnat ca ostași și conducători ai obștei: episcopii, preoții și călugării.

Eu am toată stima și venerațiunea față de preoții noștri, urbani și rurali, admir eforturile, pe cari ei le fac pentru apărarea fortărețelor catolice, admir măreția și abnegația luptelor din trecut întru susținerea ființei noastre etnice, dar nu mi pot ascunde convingerea, că lupta dintre catolicism și dușmanii lui nu curge cu arme egale. Pe deoparte stă tabăra inzeștrată cu întreg aparatul științific, cu o presă puternică, cu oratori și conferențieri ireproșabili, cu o propagandă bine organizată, cu mii și mii de pamflete, cărți, reviste, ziare, cu o masă organizată, animală, hotărâtă și gata de luptă, pe de altă parte stă masa catolică românească indiferentă, quasi fascinată, sub conducerea unei preoțimi necăjite, sărace, cuprinsă la tot pasul de grija zilei de mâine și a bucatei de pâine pe care să o pună în gura copiilor săi, anemică, descurajată de curente subversive apărute în mijlocul propriilor credincioși, (cu o pregătire intelectuală insuficientă sau în cel mai bun caz necorespunzătoare împrejurărilor sociale de azi.)

Călugării noștri deasemeni nu stau mai bine. Pe lângă că nu dispunem de un ord călugăresc crescut anume pentru o propagandă catolică în înțeles modern, ei sunt pușini și numai rareori zărim în mijlocul obștei câte unul, care să verse asupra noastră lumina și căldura sufletului său bogat în cunoștințele câștigate cu truda nopților de veghe. Călugării pe care îl avem, duc mai mult o viață izolată, contemplativă: or azi avem nevoie de călugări activi în societate, în lume și în turma cuvântătoare.

Este admirabilă inițiativa, care a chemat la viață AGRUL, Asociația Generală a Românilor Uniți, mobilizând forțele intelectuale și morale ale românilor catolici, dar modesta mea părere este, că aceasta asociație, oricât ar fi ea de bine organizată, va fi numai un cadru auxiliar pe lângă cadrul adevăraților combatanți, cari prin însăși chemarea și profesiunea lor nu pot fi alții decât episcopii, preoții și călugării.

Deci toată grija noastră, a păstorilor și păstoritorilor, trebuie să se îndrepte asupra recrutării, creșterii, instruirii și formării acestor cadre de combatanți, în sufletul și în mâna cărora zace soarta de mâine a catolicismului românesc. Reușita întregii propagande catolice depinde de acești ostași de grea armatură intelectuală și morală, de acești „*trarii*” ai legiunilor catolice.

Trei arme va avea această oștire a Domnului. *Disciplina, știința și libertatea.* Disciplina și știința se vor câștiga printr-o creștere și instrucție teologică modernă, adaptată proporțiilor luptei care se dă; iar libertatea se va câștiga prin introducerea celibatului preoților din parohiile urbane și a centrelor de plase. Câte și trei vor forma desigur obiectul unor largi și minuțioase discuții și studii din partea factorilor competenți. Noi de această dată numai ideile le sugerăm.

Învățământul secundar va concurge și el la pregătirea acestei renașteri sufletesti, a acestei lupte pentru mântuirea omenirii din chaosul barbariei, care-o pândește, prin creșterea morală și prin instruirea creștinească a tineretului, din rândurile căruia vor ieși elementele, cari vor forma aceea oștire a Domnului, despre care am vorbit.

Istoriografie tendențioasă

Pe lângă că suntem maghiarizați, ori mai bine unguri deadreptul — convingere infiltrată până și în școalele primare și îndeosebi acolo, — noi uniții ăștia mai avem și o istoriografie tendențioasă. „Și nu i o plăcere, dar este o necesitate istorigrafică astăzi, ca ea să fie controlată moment cu moment. Ca să dispară în sfârșit, orice minciună, oricât de mică, din știință!”

Va să zică, păzea unitule, pornește-ți carul cu minciuni și dă-i drumul pe apa Dunării, de unde s'o ia în mare, în larg, căci știința e numai adevăr!

Rămâi măhnit citind rânduri ca aceste. De-ar spune o nu știu cine, haida-de, o fi greșit; dar când își află izvorul tocmai într'o capacitate universitară, nu-i glumă. O autoritate surpă și ridică, razimul e doar, puternic.

E vorba de niște „mici studii istorice” pe cari D-l Bogdan-Duică dela Cluj a început și și a propus să le dele la lumină în coloanele Telegrafului dela Sibiu. În No. 40 a. c. în „Vechiul greco catolicism anti-românesc” (momente uitate) I. De pe lângă ep. Ioan Bob cetire” ia la răspăr Capitulul metropolitan al lui I. Bob și o publicație „Cuvântări în cinstea Excelenței sale Ioan Bobb” tip. la 1813 în Blaj. Membrii Capitulului, adecă, își făcură studiile: Cătan sen. și iun., Nobili, Popa, la Viena, Miheș Cluj, Filipan Agris, și Leov, Vaida Pojon. De unde concluzia: „Acele orașe și instituțiile ce-i formau, nu vor fi alimentat chiar de loc sentimentul de ură contra ortodoxiei românești, de înstrăinare?”

Din cuvintele lui D. Vaida, că neuniții din Ardeal mai bine i-ar urma pe ei, pe uniți, tot Ardeleni, decât să tragă cu urechea la ortodoxia de peste munți, concluzia e: „acele vederi le putem numi „antiregăte-nești”, deci anti-românești, precum se afișează și titlul migăloaselor desmințiri (!)

Și acum ce s'ar întâmpla de am cântări, fără a fi cătuși de puțin „tendențioși”, considerațiile aceste, slab luminătoare de altfel, răzimate, ca temelie, pe rezistența unui puf de păpădie?

Greco-catolicism anti-românesc? S'a uitat, nu se știe, ori nu vrea să se știe? Din mult reîmprospătăm puțin. — Petru Maior, Gh. Șincai își făcură studiile în Colegiul de Propaganda Fide din Roma și toluși reînforși acasă s'au dovedit ce s'au dovedit. Aceasta pentru că Roma le a strecurat în suflet nu dragostea de neam, ci în cel mai rău caz indiferență (!). Iacob Aron, prepozit de Oradea, student tot la Propaganda, cu cele ale sale „Inscriptiones Daciae” a fost un înstrăinat (!)?

Le Colegiul Sf. Athanasie, tot din Roma, îl întâlnim pe Vasile Iuțiu din dieceza Orăzii, versificator Bihorean, care, de bună seamă, pentru aceea simția românește, pentru că Roma l-a învățat să nu fie Român. Păr. V. Lucaciu de aceea ridicase glas și colindase cele țări streine pentru națiune, pentru că Roma îl instruisese altfel (!)? Dr. Ioan Ardeleanu, prof. la Beiuș, făcea istorie românească sub influința înstrăinării oferită de Roma, nu? Aug. Bunea? Greco-catolicul ăsta n'a fost iubitor de neam? Și...? La ce mai mult?

Viena? Cu asta n'a nimerit-o de fel. Aci doară era un centru românesc cu activitate națională remarcabilă și teza înstrăinării cade dela sine.

În institutul „Sf. Varvara”, anume înființat pentru tinerimea gremo-catolică din Imperiu, fusese prefect de studii Samuil Micu. De bună seamă, Românii aflători în institut învățau dela Micu în ce chip să se

înstrăineze? Aci se opresc în 1879—80, venind dela Roma, P. Maior și G. Șincai. În contactul cu clericii povaja lor era oare să nu se trudească cu nevoile neamului? Din 1780—83 prefect de studii e amplitul Iacob Aron. Acesta urma sigur conduita urmașului.

La Viena se formă Sion Maghiar, canonic, întâiul profesor al școalei normale române unite din Oradea, în relații de cunoștință cu Micu și Șincai. Acesta traducea manuale pentru elevii lui Român, fiindcă Viena îl învățase nu știu cum?

Ion Corneli, care trecuse dela Viena prin Agris și Lemberg, era colaboratorul celor trei, pentru că nu simțea la fel cu ei?

Clericii Români erau constituiți în soc. literară tipărint 2 volume de traduceri, redactând într'o vreme o revistă literară manuscrisă „Armonia”. Conducător era prefectul de studii Dr. Grigorie Silași, redactorul „Sionului Românesc” și prof. mai târziu la universitatea din Cluj. Toți erau înstrăinați, nu?

Aci își făcu studiile Bihoreanul Iustin Popșu, care conduse cu alăta zel „Soc. de lectură a Junimei din Oradea”, cu acel de al treilea almanah, mărluria nizuințelor românești din această regiune, „Fenice”, el însuși poet și prozator. Și? Român ori ba?

La Budapesta? Teodor Aron de aceea scrie opedicele la istoria lui Maior și celalalte trei lucrări, pentru că nu voia să-și cunoască neamul? Soc. de lectură — trecută dela Viena — n'are nici o importanță? E prea evidentă greșita presupunere.

Dar, în „Țară”, pentru formarea clerului erau suficiente (?) cele mânăștiri și de bună seamă toată renașterea culturală a României a pornit dintr'insele (!). Incolo, antiromânism? Nici vorbă!

Ne oprim doar asupra punctului al 5-lea din instrucțiunea lui Dositeiu patriarhul Ierusalimului dată episcopului Atanasie la hirotonire în București, slujbele „să se citească toate pe limba slovinească sau elinească, iară nu românește sau într'alt chip”.

Concluzia: E bine să privim mai cu atenție în casa noastră, decât să căutăm nod în papură în rânduelile altora.

D. Vaida, găsim că spunea corect să nu la seama Ardelenii neuniți la investigațiile în ale credinței ale celor din „Țară”, deoarece ei mai bine își cunoșteau reciproc nevoile, ca viețuind între aceleasi hotare și sub aceleasi legi. Naționalism și credință ori lege sunt două noțiuni cu totul deosebite. Ori naționalism și ortodoxism, ori și mai precis, românism și ortodoxism e tot una? (Vezi I. Frollo: Românism și Catholicism, Buc, 1932).

D. Vaida, căutând să-i convingă pentru catholicism se provoca la ortodoxie, la ortodoxia din Vechiul Regat, dar nu lovea de fel în Românismul Vechiului Regat. Și atunci?...

Fie-ne îngăduite și nouă numai două concluzii: 1. Suntem foarte fericiți că am avut puțința și înlesnirea să învățăm carte în Apus și să ne știm că mulțumită acestei învățături ne-am ales, nu numai noi greco-catolicii, cu ceva; de unde, dacă nu bine, cel mai nimerit tăcere. 2. Vom continua să îndemnăm, precum am făcut-o mereu, nu numai peste munți, ca încelând de-a mai privi culturalicește spre Bizanț, să încetăm și în cele ale credinței, deoarece mântuirea sigură nu dintr'acolo vine, ci de dincolo, de pe malul Tibrului!)

Eug. Micu.

CRONICI**)

— **Hirotoniri.** Duminecă în 14 Mai a fost hirotonit întru preot (celibe) teologul absolvent al teologiei noastre *Eugen Fürtöş* (din Sărsig, jud. Bihor), iar în 4 Iunie absolventul *Gheorghe Mureşan* (din Sanislău) care a fost numit administrator parohial la *Corni* (jud. Sălaj).

— **Exercițiile spirituale** pentru preoții diecezani se vor ținea în două serii; 4—8 și 10—14 Iulie. Predicator va fi *Păr. Leon Man* dela Mănăstirea Bixad. Exercițiile încep în ziua indicată seara la orele 18 și se termină în ziua ultimă dimineața.

— **Concertul „Astru”-lui la Beiuș.** Duminecă în 14 Maiu 1933, societatea „Astru” a studenților dela Facultatea de drept din localitate, a aranjat în Beiuș un concert sub înaltul patronaj al Exc. Sale *Dr. Valeriu Traian Erențiu*. Președintele societății, studentul *Salustiu I. Turdeanu*, arată idealul pe care îl urmărește studențimea. D-sa face un apel întregului tineret pentru o nouă și sănătoasă orientare în sensul unei politici creștine-naționale, în care iubirea, ideea de pace să fie principiile pe cari să se razime tinera generație, principii ce stau la bazele creștinismului, principii ce vor asigura înflorirea neamului nostru românesc. D-l *Dr. Victor Boroș* a cântat o doină de *Brediceanu*, acompaniat la pian de studentul *Paul P. Studentul Gheorghe Oșanu*, a cântat „Balada Crucii de mesteacăn”. Punctul culminant din program l-a alins orchestra simfonică de sub conducerea studentului *Iuliu Borodi*, executând bucăți alese din *Fr. v. Suppé*, *I. Offenbach*, *W. Balze* etc. — Publicul românesc din Beiuș a știut să dovedească și cu această ocazie că spriginește acțiunile sănătoase ale tineretului universitar.

Rep.

— **Din Băița.** Credincioșii noștri din Băița (jud. Bihor), o parohie putem zice în diasporă, după sforțări vrednice de laudă, și-au comandat un clopot de 140 kg. care, adus cu 5 perechi de boi dela gara *Stein*, a fost binecuvântat prin Rvs. protopop-archidiacon *Dr. Valeriu Helcou* din Beiuș. După sfințire dreptul de-a trage clopotul întâi l-au câștigat la licitație următorii: D-l notar *C. R.* (cu 200 Lei); *Marele Vasile* (cu 70 și *P. Ș.* (cu 50 Lei); au tras apoi și alții clopotul pentru 2, 3, 5, 10, 13 Lei, total s'au adunat 450 Lei. Liturghia din aceeași zi s'a cântat cu mare solemnitate de către corul mixt instruit de *Păr.*

* *Dr. I. Radu*, Foștii elevi Români uniți ai Școalelor din Roma, Beiuș 1929; id., *Istoria diecezei române unite a Orăzii Mari, Oradea*, 1930; *I. Georgescu*, *Istoria bis creștine universale*, Blaj, 1921; *V. Bolca*: *Dascăli din Bihor în „Vestitorul”* 17—18, 1932; *E. Micu*, *Din activitatea clericilor Români din Viena în „Vestitorul”* No. 19—20—1931; 3, 9, 20, 22—1932.

** Unele cronici din cauza aglomerării materialului în Nr. trecut, apar cu întârziere.

paroh local *Dumitru Șaitoș*, care a depus muncă fizică foarte încordată, instruind corul și piesa, câteodată până noaptea târziu. S'au cântat *Sfânt și Pe tine te laudăm* de *Bena* (soloul de sopran de *Iuliana Bură*). După vecernie a urmat un program artistic-literar din coruri mixte, recitări (anecdote), melodramă, dialog (predat cu mult haz de tinerii *Nagy Ioan* și *Jurca Tănase*). În piesă s'au remarcat *Dronca Gligor* (bețivul) și *Dronca Gheorghe* (bărbierul). Munca ce o depune *Păr. Șaitoș* în aceea parohie săracă este de fapt apostolică, iar tineretul merită toată lauda că-l respectă, ascultă și știe se înțelege bunele intențiuni și devotamentul preotului lor.

— **Sfințirea de biserică și de clopote în Ghenciu.** În comuna Ghenciu, căzută aproape pradă sistemului neuman și antifiresc al maghiarizării din regimul apus, în ziua de 14 Mai au avut loc serbări bisericesti și naționale care arată nu numai marea schimbare ce s'a produs prin colaborarea armonică și conștientă a factorilor competenți, ci au săpat adânci urme în sufletele până eri aproape înstreinate ale bieților credincioși români. Procurarea clopotelor (de 520 kg. dela firma *Novotny* din *Timișoara*), precum și renovările radicale ce s'au executat la biserică, s'au făcut din sumele adunate prin colectă benevolă. Mare a fost surprinderea când s'a văzut, că pe listele lansate numai în comună, s'au adunat 18 000 Lei, o sumă considerabilă în aceste timpuri de criză; nașii clopotelor: *Dnii Novac Alex.* cons. financiar și *Pfeifer Matia*, notar comunal au contribuit cu 3000 Lei. E de remarcat, că la aceeași colectă au contribuit toți locuitorii comunei fără deosebire de limbă sau de lege, semn al bunei înțelegeri și armonii în care trăiesc la noi minoritarii cu Români, când au-i așfăți șovinști nesocotiți. — Ziua de 14 Mai a fost zi memorabilă pentru Ghenciu. Rvsmul vicar foraneu, *Alexandru Ghera* din *Carei*, a săvârșit cu un mare sobor de preoți (*P. Trușășiu Ioan* din *Acâș*, *P. Vasile Șuta* din *Căpleni*, *P. Pop Cortolan* din *Lucăceni*, *P. Virgil Trușășiu* din *Sudurău* și preotul local *Pr. Sever Hristu*) binecuvântarea clopotelor și a bisericii. La liturghie a cântat corul mixt instruit în scurtă vreme de harnicul și tinerul învățător *Vasile Tătar*. Predicile ocazionale le-au ținut *Păr. Vasile Șuta* (la sf. bisericii) și *Rvs Alex. Ghera* (la sf. clopotelor). Publicul numeros de localitate și jur a lăcrimat de emoție și duioșie. După vecernia solemnă s'a desfășurat un program vast combinat cu ședința cercului cultural al învățătorilor, vorbind D-l preș. al cercului, *Alexandru Sabău*, *P. Vasile Șuta* și preotul local. Imnul regal (cântat în cor mixt, debutul copiilor și piesa teatrală (*prima românească aici după mulți ani de robie intelectuală*) și alte puncte, au produs o neștearsă impresie asupra auditorului care a răsplătit cu multă laudă îndeosebi

pe harnicul învățător local. Nu se poate îndeajuns releva aici colaborarea rodnică între conducătorii fi-rești ai satelor: preoții și învățătorii, care a fost cimentată din nou cu această ocazie, serbarea fiind onorată și cu prezenta revizor școlar *Rafiu Ioan*. Un merit deosebit au avut în aranjarea acestor frumoase manifestații românești și creștinești și curatorii bisericii din Ghenciu în frunte cu *Gheorghei Măricaș*. Lui Dzeu mulțumim și tuturor colaboratorilor laudă pentru frumoasa muncă ce au depus pentru reușita serbărilor. *Coresp.*

— **Agrul la Ip.** Solida organizație a Agrului în frunța, dar amestecata comună, Ip (Sălaj) a dat dovadă din nou de frumoasa-i dezvoltare ce a luat și de puterea-i de viață ce o caracterizează. În ziua de 14 Mai a ținut o adunare generală festivă, care a coincis cu ședința cercului cultural „Gh. Coșbuc” de sub conducerea D lui dir. inv. din Nușfalău *I. Rogneanu*, om cu o activitate rodnică de aproape trei decenii pe terenul educației școlare și extrașcolare a poporului. Adunarea Agrului a luat astfel caracterul unei adevărate sărbători de cultură religioasă și națională. Preoți, intelectuali din jur și popor mult din localitate au format cadrul și au ridicat solemnitatea serbării. La ședința festivă, deschisă de vrednicul președinte dir. inv. *V. Tomșa* care salută publicul numeros în cuvinte de cordială camaraderie creștinească, au luat cuvântul pe rând toți preoții și o seamă de intelectuali prezenți. Păr. *Eughiș* din Hălmașd vorbește succint și caleidoscopic despre considerabila influință ce o exercită credința asupra afirmării sau decăderii unui popor. *P. Săftrescu* din Plopiș vorbește extaziat de bucurie văzând ce frumos și puternic se dezvoltă Agrul, felicitând pe intelectuali cari, înțelegând înalta valoare morală și culturală a Agrului, se înrolează bucurios între conducătorii lui. D-l notar *Mergheș* din Marca reușește, prin humorul ce-l caracterizează, să arunce, ca întotdeauna, o notă veselă și ilariantă în asistența pătrunsă de o atmosferă de evlavie, și taciturnitate, produsă corect de antevorbitorii săi. Învățătorul *Magda Gheorghe* din Drighiu delectează publicul cu vocea-i sonoră prin cântarea „Bătrânețe haine rele” acompaniându-se însuși la vioară. Ia apoi cuvântul d-l deputat de Sălaj *Dr. Ionel Pop*, care aduce elogiile adevăraților exponenți ai poporului, cari cunosc satul din embrion până la perfectia lui dezvoltare de celulă socială; înfierăază cu indignare revendicările nedrepte și dușmănoase ale Ungurilor cari cer revizuirea hotărârilor. — D-l dir. inv. din Camăr *George Perneșiu* în cuvinte vibrante laudă colaborarea intelectualilor și a țăranilor din Ip, făcând apel la intelectualii tuturor satelor să facă făgăduință, că vor lupta pentru întărirea poporului în morală și credință, pentru ca niciun val contrar să nu-l poată clinti din loc. Păr. *Teofil Bălban* din Marca arătând rolul salvator al Agrului din prăpastia socială la care duceau

curențele dușmănoase și stricătoare poporul, face apel către d-nii învățători să fie factori de adevărată educație și cultură morală și națională. — Programul copiilor a stat din cântece, jocuri și recitări naționale și religioase, datorite iscusinței și străduinței harnicului inv. local D-l A. Ujheli, un iscusit mănunchiu al baghetei și al diapasonului. — Cu drept cuvânt se poate spune, cum constată de altfel și informatorul nostru, că Agrul, deși existent abia de 3 ani, a lăsat o dată de lumină în mișcarea de regenerare a poporului, contribuind la înălțarea lui morală și culturală cu un capital al cărui roade vor rămâne și adunând într'un mănunchiu elementele sănătoase de regenerare din intelectuali și popor. — Agrul din Ip prin această adunare festivă s'a întărit, primind o infuzie de nouă energii, ce-l vor duce mereu pe calea ascensiunii. Laudă conducătorilor lui. *Coresp.*

— **Cuminecarea copiilor din Oradea** s'a făcut și anul acesta, ca înainte, cu tot fostul cuvânt, în ziua de 21 Mai, când Exc. Sa episcopul diecezan a servit liturghia pontificală, corul mixt al maestrului Hubic dând răspunsurile liturghice, iar Doamnele din Reuniunea Mariană, cari au îmbrăcat mulțime de copii săraci cu haine de sărbătoare — laudă lor — au servit dejunul obiș. Astfel înalta cuminecare a copiilor în cadre solemne a devenit un laudabil și necesar obicei. Anul acesta solemnității i s'a mai adăugat o oră de adorațiune în același zi d. m. și o frumoasă procesiune euharistică, la cari au luat parte toate școlile primare și secundare.

— **Adunarea generală anuală a Agrului dela catedrală.** Agrul dela catedrală noastră în ce privește activitatea și dezvoltarea sistematică a programului de muncă, merge, cum e și firesc, în fruntea organizațiilor din dieceză. Dela adunarea generală din anul trecut (12 Iunie 1932) a dezvoltat o constentă și sistematică activitate pe terenul dezvoltării cadrelor și a șezătorilor culturale religioase. La activitatea *administrativă*: 6 ședințe ale comitetului, în cari se iau hotărâri foarte salutare, între cari trei mai principale: a) prevederea tuturilor membrilor cu *Carte de membru*, pentruca fie care să-și poată justifica calitatea de agrist și dovedi că e la curent cu cotizația, b) împărțirea parohiei pe sectoare, în frunte cu câte un șef de sector, pentruca comitetul să fie informat asupra tuturilor nevoilor și mișcărilor din sector, c) împărțirea în fie care lună a câte unei foi volante asupra unui subiect instructiv, cari să se împartă membrilor și parohienilor. Pe tărâm *cultural-social*: s'au aranjat șezători sistematice în fiecare lună câte într-o parte a parohiei; atari șezători s'au aranjat *cinci* și două conferințe din ciclul de 5 proiectat pentru intelectuali. Înalta șezătoare s'a ținut în colonia *Ioșia* (23 Oct.), unde au conferențiat D-l Dr. vet. *Popoviciu Mihai* și Păr. *Dr. Tăulu*, iar din partea parohiei a luat cuvântul Păr. *Ion*

Gârleanu; a doua în cartierul Steluța (20 Nov.), unde a conferențiat d-l Dr. Alexandru Crișan, medic de circumscripție, din partea parohiei a vorbit Rvs. Emil Bran, paroh I. la catedrală; a treia în cartierul Velența (11 Dec.) conferențind d-l prof. Petre Dejeu despre organizația Bis. catolice, arătând cu date statistice progresul surprinzător al ei și binele ce-l face societății pretutindeni; mai vorbesc Păr. Ion Gârleanu și preș. Astrului Oradea studentul Salușiu I. Turdean; a patra (Ianuarie 1933) în școala normală unită, unde d-l prof. Iosif Silaghi dela liceul Gojdu a ținut o interesantă conferință despre Olanda; a cincea în cartierul Ioșia, conferențind foarte interesant și limpede vicepreședintele organizației d-l Iosif Fersigan, despre Rolul femeii în familie ca mamă și ca soție. Aceste șezători au fost bogat împodobite cu cântări și recitări debitate de corul teologiei sau orchestra școlii normale și de elevii dela diferitele școli primare de pe teritoriul parohiei. — Cele două conferințe pentru intelectuali le a ținut Rvs. Păr. Ion Agârbiceanu (despre criza culturală) și d-l Dr. Valer Pop, președintele general al Agrului (criza financiară economică) în sala festivă a primăriei (12 și 26 Martie). După Paști seria șezătorilor s'a continuat iarăși. Pe teren *religios-moral*: membrii s'au împărțit în corpore la sărb. patronilor Agrului SS. Petru și Pavel și de Paști, apoi au luat parte la deniile dela Crăciun, Anul nou și exercițiile spirituale de Paști, precum și la o serie de conferințe-exerciții patronate de Comitetul Diecezan. Pe teren *caritativ*: organizația a contribuit la ajutorarea săracilor, operă săvârșită direct de cealaltă org. a parohiei: Societatea Preasfintei Inimi. Intre realizările vrednice de laudă ale Agrului Catedralei trebuie amintită și deschiderea, împreună cu parohia, Soc. Inima lui Isus a unei capele pentru credincioșii din Ioșia, cari, fiind la distanță prea mare de biserica parohială, nu și puteau îndeplini cum se cade datoria de creștinii și erau și mai expuși curenților dușmănoasă. — De fapt o activitate rodnică, asupra căreia pot privi cu mulțumire sufletească conducătorii și membrii Agrului dela catedrală, în deosebi neobositul ei președinte d-l adv. Dr. Savu Marla și vicepreș. d-l Iosif Fersigan, împreună cu parohii asistenți eclesiaslici ai organizației. — Adunarea generală însăși s'a ținut în cadre solemne în Cercul Catolic, fiind prezent Ex. Sa episcopul diecezan și numeros public. Au debutat: corul teologilor și cele două secții ale școlii de aplicație.

— Ziua Eroilor s'a serbat și anul acesta în 25 Mai, ziua înălțării D-lui, cu fastul cuvenit și cu reculegere pioasă. Grandioasa procesiune, la care s'a alăturat și cultul romano catolic și numeroasă armată, a condus-o însuși Exc. Sa Episcopul Dr. Valeriu Traian Frențiu. La cimitir (Olosig) au vorbit în numele bisericii Rvs. canonic Augustin Maghiar, în numele armatei d-l Lt. Col. Luca, comandantul Rgt. 12 jandarmi, în numele primăriei d-l. secretar-general Dr. Ioan Voștinar, iar în al școlilor d-l. di-

rector al gimnaziului „Alexandru Roman“ Gh. Vornicu. A produs o adâncă impresie și vie emoție clasica cuvântare a d-lui Colonel Luca din jandarmerie.

— **Promoție solemnă în Reuniunea Mariană din Mădăras.** În Joia Înălțării (25 Mai 1932) a avut loc în frunțașă comună Mădăras, din județul Satu-Mare, promoția solemnă alor 160 de membri, bărbați, femei, fete și feciori, ai Reuniunii Mariane, condusă cu mult zel de parohul local Mon Vasile Pop și de membri din Comitet. Recepția a săvârșit-o Păr. prof. Dr. Ludovic Tăutu, secretarul general al Reuniunilor de pietate din dieceză. Actul promoției solemne a fost împreunat și cu binecuvântarea frumosului steag al Reuniunii, confecționat din jertfa membrilor. Intre membrii zeloși ai acestei Reuniuni remarcăm pe octogenarul, dar harnicul președinte mirean: Zaha Ion, pe cassierul Ion Mărcuș, pe agilul cantor-învățător Ion Giurgea, care face pe secretarul Reuniunii, apoi pe membri în Comitet: Alexa Pop, Anghiuș Gavril (care singur a donat 500 Lei pentru fondul Reuniunii), Văd. Ana Tebeșu n. Banc, pe D-șoara studentă în drept Eugenia Banc, Mărioara Chiș, absolv. a școlii profesionale, pe zelosul și evlaviosul tânăr bacalaureat Ion Silaghi aspirant la Sf. Teologie; mențione specială merită Dș. Vicuța Pop, fiica Mon. preot local, conducătoare de grădiniță, care cu o râvnă vrednică de lauda și recunoștința oamenilor, dar mai ales de răsplata cerească a Preacuratei, instruiază tineretul și pe membrii Reuniunii în cântecele Mariane. — Cerimonialul recepției solemne a lăsat adâncă impresii asupra membrilor, cari cu lacrimi în ochi au făcut făgăduință Maicii Sfinte că o vor sluji cu credință și cu dragoste și-i vor purta medalia cu vrednicie, dar și asupra tuturor parohienilor cari au regretat nespuse de mult că nu s'au înscris cu toții pentru a fi fiii Mariei. — Părintele Pop prin tactul, priceperea și agilitatea ce-l caracterizează a reușit să câștige stima și dragostea credincioșilor, pe cari îi stăpânește, promițând Mădărasul a deveni ce a mai fost în trecutul diecezei noastre: parohie frunțașă între frunțașe.

— **Adunarea generală a Reuniunii „Sf. Maria“ de pe lângă parohia Oradea-Olosig.** Pe lângă parohia Oradea-Olosig, afară de congregația „Imaculata Concepere“, funcționează Reuniunea Femeilor greco-catolice române din Oradea „Sf. Maria“ cu două secții: „Caritatea“ și a paramentelor, care și-a ținut adunarea generală în 28 Mai la școala normală unită. După „Născătoare de D-zeu“, cântată de corul teologilor, Rvs. arhidiacon-protopop-paroh I. al parohiei Oradea-Olosig ține cuvântarea de deschidere în care, salutând pe Ex. Sa episcopul prezent, parentează în nostalgice cuvenite pe regretatul fost preș. Dr. Dumitru cândva Chiș, unul dintre întemeietorii Reuniunii și aminatorul neînfrânt al mișcării pietiste la noi; expune apoi programul de activitate al Reuniunii cu prilejul Anului sfânt 1933. Din raportul citit de secretarul Reuniunii, d-l profesor Teodor Florea, se constată că Reuniunea care împlinește anul acesta

20 ani de existență, cu cele două secții ale ei: „Caritatea“, de sub neobosita conducere a D-șoarei Lucreția Frențiu și a D-ș. secretare Elenița Tămaș precum și cu concursul nestângeni al doamnelor membre, a dezvoltat o activitate prodigioasă, îmbrăcând de iarnă sumedenie de copii săraci, și ajutând cu bani și aliminte mulțime de familii sărace. Nu mai puțin vrednică de admirat este și activitatea secției paramentelor de sub zeloasa și neobosita conducere a D-nei *Aloisja Maior* prezidentă și D-na Văd. *Maria Gruescu* ca viceprezidentă, care secție cu concursul unui restrâns număr de D-ne a confecționat mulțime de paramente noi, mai ales pentru biserica catedralei, și pentru alte biserici din provincie. Laudă deosebită li s'a votat cu acest prilej pentru munca depusă D-nelor: *Maria Silaghi*, *Elena Login*, *D-na Stan*, *D-na Bara*, *D-na Sallerbeck*, *D-nei Maior* ș. a. — Tot în cadrele acestei adunări generale s'a citit și raportul Congregației „Imaculata Concepere“ a credincioșilor, a cărei activitate se rezumă la devoțiunea săptămânală ce se ține în fiecare Vineri d. m. orele 6 la biserica Seminarului, la măriturisirii și cuminecări multe, a culminat în confecționarea steagului propriu sfințit la Sângeorz de însuși. Exc. Sa episcopul diecezan; această Congregație încă și-a parentat în reposatul *Dr. Dumitriu Chiș* pe întemeietorul și zelosul ei aminator; — apoi rapoartele de activitate ale diferitelor congregații școlărești: „Bunavestire“ a elevilor dela liceul „Oltea Doamna,“ dela școala sup. de comerț pentru fete și a celor dela gimnaz, (raportoaară *Maria Ilie*), — „Bunavestire“ dela liceul *Gojdu* (rap. elevul *Ciortin* cl. VII.), a elevilor dela șc. sp. comercială de băieți (rap. *G. Cofruș*), și a elevilor dela școala normală unită „Imaculata Concepere“ (rap. *Cosma*). Din rapoartele citite s'a văzut, că și aceste congregații au dezvoltat o sistematică activitate religioasă și de formarea caracterului, sub înțeleapta și zeloasa conducere a profesorilor de religie. Adunarea generală a fost animată de recitări și coruri. Interesantă a fost conferința d-lui profesor *Sabin Anca* dela liceul „Gojdu“; care sub noțiunile: *Individ*, *Neam*, *Umanitate*, a știut releva ideea de înaltă spiritualitate și valoare religioasă-morală; a fost viu aplaudat și felicitat. Adunarea generală s'a terminat cu *Marșul religios* al măiestrului *Hubic*, cântat de corul teologilor.

— **Consacrarea clopotului din Colonia Ioșia.** Credincioșii gr. cat din Colonia Ioșia, grupați în jurul capelei „*Preasfintei Inimi*“, deschisă în 8 Ian. crt. prin concursul asociațiilor din parohia catedralei, au avut arzătoarea și evlavioasa dorință de a avea un clopot, care să-i cheme la lăcașul Domnului. Zis și făcut; prin daniile benevole ale mai multor credincioși fruntași din colonie și oraș, s'a adunat o sumă cu care s'a putut plăti întâia rată a clopotului de total 151 kg. în preț total de 10.000 Lei, comandat la vestita turnătorie de clopote „*Frederic Hönig*“ din Arad. Clopotul a fost consacrat în preseara Rusaliilor de Exc. Sa episcopul diecezan *Dr. Valeriu Traian Frențiu*, cu asistența *Mon Vasile Barbul*, d-l *P. Dr. Tăutu*, administratorul interimar al capelei, *P. Ion Gârleanu*, *P. N. Brelan* și a mai multor credincioși. — Comitetul capelei și pe această cale aduce vii mulțumite tuturor intelectualilor cari au

binevoit a contribui la colecta pentru clopotul din Ioșia, care din ziua de Rusalii cheamă deja cu glasul lui sonor pe credincioșii răsleșiți la lăcașul de închinăciune al D-lui. Mulțumește și firmei *Hönig* din Arad, care a binevoit a da coroana, limba și transportul clopotului gratuit, socotind numai prețul net al clopotului metal. Inima lui Isus, căreia îi sunt închinată și clopotul și capela, să le răsplătească tuturor cu harurile sale!

— **Serbarea congregațiilor Mariane ale tinerimii școlare din Oradea.** Ca de obicei, și anul acesta congregațiile Mariane au dat o serbore religioasă, în teatrul „*Regina Maria*“, Luni a două zi de Rusalii, 5 Iunie orele 5 d. m. În program găsim: 1. *Pleyel*, *Adagio*, duet la vioare, executat de elevii *Sabo Vasile* și *Nica Liviu* cl. V liceu. — 2. *Drdla*, concert A dur, solovioară exec. de *Romul Pop* cl. IV comerț sup., acompaniat de *E. Boghina* elev cl. IV comerț sup. — 3. *Porumbescu*: Balada, solo-vioară executat de *E. Boghina*, acomp. de *A. Biro*, — 4. apoi piesa: *Fiica Sultanului*, de *Henri Ghéon*, traducere. Rolul Sultanului l-a interpretat excelent eleva *Suciu Maria* cl. IV comerț sup., al fiicei lui eleva *Marian Maria* din cl. II comerț sup., al Grădinarului I: *Mureșan Ana* cl. VI liceu, al Grădinarului Isus *Durghueu Maria* cl. III comerț sup., iar al *Sorei Florica Buzăș* cl. VII liceu. Publicul, care a umplut sala, a rămas mulțumit cu interpretările date de eleve rolurilor din piesă, a cărei ideie principală e, că și în păgânism se poate afla calea adevărului, ba chiar a perfecțiunii, dacă se urmează judecata minții sănătoase și chemările lăuntrice ale Mântuitorului.

— **Punerea pietrei fundamentale a noii școli normale unite pentru băieți.** Exc. Sa episcopul *Dr. Valeriu Traian Frențiu*, pe lângă lucrările edilitare grandioase ce le-a început la Stâna de Vale (noua reședință, calea ferată Stâna-Remeș-Valea Ladului, două hotele mari cu 50-100 camere etc.), a întreprins acum recent o nouă grandioasă și monumentală clădire: școala normală unită și un palat cu două etaje cu un front de 180 metri lungime, sală culturală etc., toate într'un complex cu fronturi pe trei străzi. Piatră fundamentală a acestui uriaș complex de clădiri s'a pus Duminică în 18 crt. de către Exc. Sa în prezența membrilor Ven. Capitul catedral, a clerului gremial și a unei mari mulțimi de credincioși. În cuvântarea ce a ținut-o după sfințirea apei și așezarea temeliei Exc. Sa a spus, că face această clădire din prilejul Anului Sfânt și al jubileului de 150 de ani ce-i împlinește anul acesta școala normală de învățători, cea dintâi instituție românească de acest fel. — La temelie s'a așezat o pergamenă semnală de aproape toți cei prezenți. Să fie într'un ceas bun!

— **Exercițiile spirituale ale Doamnelor**, ce au avut loc din 21-25 Iunie crt. în casa Surorilor Sociale din Oradea, au reușit peste așteptare. S'au anunțat 58 de doamne și dșoare intelectuale de diferite profesii (de ex. din *Beiuș* vre o 15) și învăță-

toare, dar de fapt la exerciții au participat la 70. Vom reveni cu raport mai detaliat. Acum mulțumim lui Dumnezeu pentru reușita minunată a acestei idei, care la început părea că înlimpină oarecare răceală, și felicităm pe bunele doamne din Reunirea Mariană din Oradea în frunte cu neobosita Dș **Lucreția Frențiu**, aminatoarea tuturor lucrurilor bune și nobile, precum și pe Cuv. Sora Augusta, superioara Surorilor Sociale din Oradea, pentru spiritul ei apostolic, rugând pe Domnul să le învrednicească a realiza încă multe lucruri bune și frumoase pentru slava lui Dumnezeu și mântuirea sufletelor.

— **COMUNICAT. Societatea Sf. Ion Oură de Aur comunică**: Cartea: **Instituții de drept bisericesc**, Vol. I, de prof. **Dr. Vasile Chirvașu**, Doctor în Sf. Teologie, licențiat etc. etc. Oradea, Tip. Românească 1932 — preț 200 Lei — nu este editura Societății noastre, cum greșit s'a tipărit pe coperta acelei lucrări, ci e editura Exc. Sale episcopului diecezan **Dr. Valeriu Traian Frențiu**, care a finanțat-o și a autorului. La Societatea Sf. Ioan Gură de Aur se află numai în comision ca și cărțile altor editori și autori. — **Comitetul de conducere al Societății Sf. I. G. Aur.**

BIBLIOGRAFIE

— **Orientalia Christiana**. Vol. XXVII. 2. Num. 80 Sept. 1932. *Die Entstehung der armenischen Bistümer*. Kritische Untersuchung arm. Überlieferung von **Iosef Markwart** † hsg. v. **Iosef Messina S. I.** Roma (Pont. Institutum Orientalium Studiorum). E lucrarea postumă a savantului profesor **Ios. Markwart**, o mare autoritate în studiile armenice. Aceste studii interesează nu numai pe istorici, ci și pe geografi și filologi. La început, aduce o valoroasă contribuție despre Biserica armeană și albaneză în secolul al 11-lea, apoi înfățișează geneza vechilor episcopii armenice.

— **Orient. Christ.** Vol. XXVIII. 1 Num. 81 Oct.—Nov. 1932. *Die Lehre des Barhebräus von der Auferstehung der Leiber* dargestellt und untersucht von **P. Hubert Koffer S. I.** E o cercetare parțială asupra complexului de chestiuni aduse de teologia comparată modernă. **Barhebräus** studiat în această lucrare e unul din cei mai de seamă teologi sirieni, care a realizat o minunată sinteză între filosofia Aristotelico-Plotiniană și Creștinism. Studiul e însoțit și de o tabelă sincronistică, arătând principalele evenimente contemporane la Arabi, Sirieni, Evrei, Școlasticii Apuseni și Greci.

— **Orient. Christ.** Vol. XXVIII 2 Num. 82. Dec. 1932. **G. De Jerphanion S. I.**, *Bulletin d'Archéologie Chrétienne*. III. Rome, Orient, Pays Slaves, Lyon. La capitolul 6 despre Balcani și Țările Slave se consacră zece pagini de mențiuni elocuoase lucrărilor de istoria artei și iconografie românească datorită d-lor **O. Tărali**, **G. Balș**, **I. D. Ștefănescu** și **Paul Henry**.

— **Orient. Christ.** Vol. XXX. 1. Num. 84 April 1933. **Georg Hofmann S. I.**, *Griechische Patriarchen und römische Päpste*. Untersuchungen und Texte III. 1. **Theophanes III**, Patriarh von Jerusalem und Papst Urban VIII. Această figură de patriarh Ierusalimitan cu legături însemnate în lumea catolică, mai cu seamă cu **Papa Urban VIII (1625)**, apoi cu **Card. Bandini** în anii următori, e de cel mai mare interes pentru întregul Orient creștin. Valoroasa publicație aduce 28 documente inedite.

— **Orient. Crist.** Vol. XXX — 2. Num. 85 Mai 1933. *Die beiden gewöhnlichen aethiopischen Gregorius-Anaphoren*. Nach 5 bzw. 3 Hss herausgegeben von **Oskar Löfgren**, übersetzt und mit Anmerkungen versehen von **Sebastian Euringer**. Pont. Instit. Orient. Roma 1933, 8° 82, preț 22 Lire it. — O prețioasă contribuție la problema epiklezei, care în aceste anafore foarte vechi ale bis. etiopene are de tot alt înțeles decât în cele bizantine. Textul conține originalul etiopic și traducerea germană.

— **Irénikon** No. 1, tom. X, Ian. Febr. 1933, **Prieuré d'Amay-sur-Meuse (Belgique)** aduce, între altele, un studiu asupra acțiunii antireligioase rusești, apoi „Ce e Sfânta Rusie?“ și încheierile unui apostol al unirii în Rusia subcarpatică. În ce ne privește, se remarcă pastorală **I. P. S. Frențiu** despre zeciuială din No. 7, a. VIII al acestei reviste, precum și „Un capitol de glorie“ publicat de **A. Lupeanu-Melin** în **Unirea**, Blaj, No. 20 din 14 Mai 1932, cu prilejul morții călugărilor **Damian Ilie Domșa**, despre cinul Sf. Vasile cel Mare.

— **O nouă viață a lui Isus! Das Leben Jesu im Lande und Volke Israel**, de **Dr. Franz Michel Wilkom**, cu 33 ilustrații originale, 1 hartă, ed. II-a. 8°—XII+514 pag. Herder, Freiburg i. Br. Pr. 5.80, în pânză 7,50 Mărci. — **Zicem o nouă Viață a lui Isus**, fiindcă autorul ne prezintă pe Isus după o metodă de tot nouă, acomodată spiritului critic al omului modern: privindu-l mai mult din latură sa de om, cum trăiește el în mediul politic, social, economic de atunci. Valoarea acestei cărți o dovedește nu numai faptul că în puține săptămâni a trebuit scoasă în ediția a II-a, ci și din aceea că s'au cerut autorizații a fi tradusă în l. franceză, engleză, italiană, olandeză și ungară. Această carte îl face pe omul modern să întrezărească prin umanitatea sa reală dumnezeirea Lui, să cunoască că soluțiile date de Isus problemelor actuale atunci, sunt soluțiile date problemelor de totdeauna și să-l recunoască că el într'adevăr este: *Cavea, Adevărul și Viața*. O lectură mai bună pentru Anul Sfânt, în care ne aflăm, nici că se poate. Se comandă direct dela editor, Herder, Freiburg i. Breisgau, Germania.

— **Huyn, Paul**, patriarh on. al Alexandriei, *Geheimnisvoller Saegen*, Meditații asupra patimilor și a mângâierilor lui Isus Hristos 12°—XII+310. — Herder, Freiburg i. Breisgau, 1933. Pr. 3.40; în pânză 4,20 Mărci. Această carte de meditații foarte bune, se inspiră din cuvintele enciclicei Sf. Părinte „*Miserentissimus Redemptor*“: *Nol trebue să mângâiem Inima Preasfântă a lui Isus* și vrea să îndemne pe toți de-a depinde această *faptă de îndurare* față de dulcele Mântuitor. Ea indică o direcție de tot nouă în viața creștinilor, și e de tot potrivită pentru lectură ori meditații în Anul Sfânt. O recomandăm celor ce posed l. germană, căci vor rămânea foarte mângâiați după cetirea ei.

— **Nicolae Cabasilas**: *La vie en Jesus Christ*, traduit par **S. Broussaleux** (Extrait d'Irénikon). Prieuré d'Amay s. Meuse (Belgique) Pr. 15 fr. b. Părinții benedictini ai Unirii fac bine că pun la îndemână apusenilor valorile teologice și ascetice ale scriitorilor bis. orientale. Aci avem tratatul mai mult teologic decât ascetico-mistic al acestui episcop ortodox din veacul al XIV-lea despre efectul sacramentelor asupra sufletului credincios. Oricare iubitor de-a aprofunda lucrarea harului mistic o va ceti cu mare folos.

— **Catehismul primei cuminăcări** de **Card. P. Gasparri** trad. de canonicul **Dr. Nic. Brânzeu**. Ed. „Cuvântul Adevărului“ Măn. Bixad 1933. Pr. 5 Lei. A fost o bună idee atât din partea Rvs canonic **Brânzeu** cât și a Tip. Sf. Vasile de a scoate pe românește acest util catehism care le va fi preoților spre mare folos în pregătirea copiilor la marea Taină a Cuminăcării.

— **Glasul Inimii**. Cărtică mică pentru copii, 32 pag. Tip. Sf. Vasile M.-Bixad, Pr. 3 Lei. Tip. Sf. Vasile își începe activitatea cu cărți de primă necesitate, cum e și cărticica aceasta minusculă pentru copii. E ceva de tot practic, se poate purta foarte ușor și în buzunarul vestei. Credem că se va răspândi în grabă.

— **Păr. Ilie Dăianu**, *Două cuie de lemn...* Cluj (Tipografia Națională) 1933. Format 8° mare, 16 pagini cu ilustrații, 20 lei. — **P. I. Dăianu**, Nestorul publicisticii noastre bisericești, a avut buna inspirație să reproducă în această broșură articolele în care comentează atât de profund simbolic Semicentenarul Dobrogei care, deși sărbătorit în 1928, rămâne mereu actual prin faptul că de atunci începutul vieții constituționale democratice normale. Dar nu despre acest eveniment tratează broșura. Cuiele de lemn din chestiune sunt niște cuie expuse în secția bisericească a Expoziției Dobrogei din însăși casa părintească a Patriarhului **Miron Cristea**, pentru a arăta continuitatea și legitimitatea stăpânirii românești. Dela **Romani** la **Români**; dela munte la mare; din hotare în hotare, aceasta e inspirația larg românească și autentic latină a broșurei, pe care o recomandăm cu toată căldura. Tot așa de bine concepută și executată e și ilustrația ce împodobește foaia de titlu și pagina finală. Toate elementele constitutive ale provinciei transdunărene sunt concentrate acolo: **Ovidiu**, marea cu digul și farul; podul de peste Dunăre și siluetele celor doi șefi autorizați (ecleslastic și civil) ai neamului nostru. Iată un titlu mai mult de a stărni interes și curiozitate în orice cetitor.

